

Dimissionstale MSG Ringsted, lørdag den 24. juni 2023

Kære elever – kære studenter.

Hjertelig tillykke med jeres studentereksamen og de flotte røde huer. I har arbejdet i 3 år for at kunne sidde her og vide, at I har gennemført en af de mest eftertragtede ungdomsuddannelser, og at I er klar til at drage videre i jeres liv til nye oplevelser.

Også et stort tillykke til jeres familier. Tak til jer, fordi I er mødt frem i dag, for at vi sammen kan fejre årets studenter på MSG.

Jeg bestræber mig hvert år på at skrive to unikke dimissionstaler, der passer til hver af de dimitterende årgange fra MSG's to afdelinger. De tager hvert år afsæt i det, som har fyldt i jeres hverdag i de seneste tre år her på skolen. Jeg ville skrive om perfektionskultur, dannelse - og også lidt om kunstig intelligens. Men så slog det mig, at jeg selvfølgelig skulle få chatrobotten ChatGPT til hurtigt og nemt at skrive jeres dimissionstale. Jeg tastede de nøgleord ind, som jeg vil bygge jeres tale op om, og vupti, så blev jeres dimissionstale skrevet på 1 minut. Nu skal I bare høre:

Kære STX-studerende,

I dag er en særlig dag, hvor vi samles for at fejre jer, vores nyudklækkede studenter, og jeres imponerende præstationer. I har nået målstregen på denne lange og udfordrende rejse, og det er en ære for mig at stå her og tale til jer i dag.

Dannelse, godt kammeratskab, ansvar for fællesskabet - disse er værdier, der har været centrale i jeres tid på STX, og som vil følge jer i jeres videre færd. Dannelse er mere end blot akademisk viden; det handler om at blive et helt menneske, der er rustet til at møde verden med åbne øjne og et nysgerrig sind.

Jeg må indrømme, at begyndelsen faktisk lyder ret godt; den har flotte sproglige billeder, en perfekt tegnsætning, og så kan man jo heller ikke være uenig i talens pointer. Der er bare et problem. Som vi har talt om i løbet af foråret, så er chatrobotten baseret på en sandsynlighedsmaskine, som producerer generisk tekst om alt muligt på ingen tid. Men det betyder også, at den kan lave fejl og finde på at skrive noget vrøvl. Jeg havde eksempelvis bedt om, at ChatGPT skulle inddrage et digt af Tove Ditlevsen. Resultatet var rigtigt nok et digt, men Tove Ditlevsen havde ikke skrevet det - det havde robotten selv. Og næsten endnu vigtigere, så kunne det uddrag, som jeg lige har læst, gælde for alle stx'ere i Danmark. I kunne lige så godt være til dimission i Sorø, Svendborg eller Slagelse med andre venner, lærere og traditioner. Med en helt anden skole, og med en anden rektor, der holdt talen.

Derfor årgang 2020-2023 - I fortjener en dimissionstale, som tager udgangspunkt i jer. En dimissionstale med udgangspunkt i den udvikling, som lærerne, skolens øvrige personale og jeg har oplevet med jer de seneste tre år her på MSG, og i de tanker vi har gjort os til at forberede jer til livets næste mange skridt.

Lad os begynde med at kigge tilbage til da I sad meget stille og generte her i kantinen i august 2020. Vi var fortsat berørte af corona; I havde kantinedage, opdelte fællessamlinger og mundbind.

Der var virtuel undervisning med beskeder såsom: "Vi mødes i team kl.8.30" eller "Husk at aftale skærmdeling når I skal præsentere jeres opvarmningsprogram". Der var lange beskedtråde på Lectio om smitteopsporing i klasserne, der var fysiske undervisningsdage for udvalgte årgange, og den 21. maj 2021 var alle klasser fysisk tilbage på skolen i 1.g. Her blev I verdensmestre til selvtest og bedstevenner med vatpinden, fordi I både skulle huske negativ teste til prøver, sidste skoledag og andre vigtige dage. Et 1.g-år som prægede jer, fordi I både skulle lære jeres nye klassekammerater på studeretningerne at kende - det var ikke optimalt.

Afsættet for 2.g blev derfor anderledes, og vi havde trivselsdage, hvor vi prøvede at skabe rum og tid for I kunne lære hinanden bedre at kende. Fællesskaber og traditioner skulle kickstartes igen, og I deltog i mange af de aktiviteter, som vi kendte fra før Corona – f.eks. friidræt, MSG-løbet, Campus fodbold, Campus basket og MSG Academy. Fællesskabsmusklen skulle genoptrænes, og som med al genoptræning, så var der også svære og udfordrende dage. Vi skulle sammen minde hinanden om glæden og vigtigheden ved fysiske fællesskaber – både når der var sjove oplevelser, men også når det var udfordrende at løse konflikter efter et par år uden rigtigt at kunne se hinanden i øjnene. Vi kunne heldigvis være fysisk sammen hele 2.g, så langsom vendte energien og overskuddet tilbage i klasserne.

I 3.g har I virkelig taget ansvar og haft overskud til at bidrage med initiativer udover de kendte. I har afviklet frikvarterfodbold, hvor alle klasser deltog med begejstring, og selvom lærerne helt uretfærdigt tabte finalen 5:1 til 3.w, synes jeg stadig, at det var et fantastisk elevdrevet arrangement. Elevrådet, festudvalget og diverse andre udvalg har også budt ind med fælles arrangementer på tværs af afdelingerne. Uanset hvor lidt eller hvor meget, man har deltaget, så var I alle med til at vække skolefællesskabet til live.

Ligesom en håndfuld andre gymnasier og efterskoler, så oplevede vi i september en sag om digital mobning. Den politianmeldte rangliste ramte skolen hårdt, og mange af de involverede elever og lærere var selvfølgelig påvirkede. Derfor var jeg stolt, da jeres årgang hurtigt tog afstand fra handlingen og i stedet hjalp jeres kammerater. Selvom I ikke havde den samme sociale kontakt i hverken slutningen af folkeskolen eller starten af gymnasiet, så viste I sandt skolefællesskab i 3.g.

Jeres seneste måneder har været præget af SRP-skrivning, galla, lanciers og de afsluttende eksamener. I har kæmpet, nydt det, men også være trætte og pressede i perioder. I er kommet igennem og sidder nu her, for at modtage fejringen af jeres beståede studentereksamen.

Men vi fejrer også, at I har valgt en ungdomsuddannelse, hvor der er fokus på almen dannelse. Noget der er helt særligt for STX er, at I alle uanset studieretning har haft en meget bred vifte af fag, som har givet jer viden og indsigt i, hvordan verden er skruet sammen, og hvordan I er en del af denne verden.

Den berømte filosof og tænker, Hannah Arendt, har meget enkelt og smukt formuleret, hvad dannelse er, og hvad det går ud på, når man underviser og holder skole. Hun siger det sådan her: "Al undervisning går ud på at få eleverne til at elske verden i en sådan grad, at de også vil tage ansvar for den". Vi lever i en verden i opbrud og i stadigt hurtigere forandring, hvor der er store udfordringer såsom klimaforandringer, sociale uligheder og politiske spændinger, som kræver, at vi

tør at tro på, at vi kan bidrage, tage et ansvar og gøre en forskel til gavn for fællesskabet. Det ansvar er ikke nemt at efterleve, for det kræver, at vi er opmærksomme på de faldgruber, som findes i vores måder at kommunikere og være sammen på.

Professor i formel filosofi ved Københavns Universitet Vincent Hendricks udgav i maj 2023 bogen: "Nok om mig – hvad med dig, hvad synes du om mig". Bogen beskriver de overvejelser og observationer han gør sig om betydningen af at leve i en tid, hvor Tech-giganterne med deres smarte forretningsmodel har suget os ind i et behov for daglige fiks af selvpromovering. Han beskriver det således: "som en livstilgang, der annoncerer en sygelig selvoptagethed. En forventning om, at verden udgør et stort spejl, hvor ens refleksion ikke blot er genstand for ens egen konstante opmærksomhed, men hvor man også forventer at alle andre opholder sig enten beundrende, ærbødigt eller oprigtigt optaget ved netop ens spejlbillede. Og så står andre i øvrigt for at skulle indfri ens forventninger. Det kalder jeg hvad-med-mig tilgangen."

Han beskriver bl.a. to eksempler på, at det er svært ikke at falde i fælden med at være egoistisk på bekostning af fællesskabet og i forventningen om, at det er i orden at andre skal bidrage for at jeg kan få opfyldt mine behov. Det første eksempel stammer fra hans egen barndom. Han har fået en fantastisk fjernstyret bil i 12-års fødselsdagsgave og ingen i hans klasse har set noget lignende. Til hans fødselsdag vil alle hans klassekammerater selvfølgelig prøve den og Vincent siger til sin far: "Hvad med mig, skal jeg ikke prøve den". Faderen svarer: "Ja hvad med dig? Det her handler ikke om dig. Det handler om dem. Du kan altid lege med bilen og hvis du ikke kunne, så værdsæt alt det sjov, dine venner har med den fjernstyrede bil uden at tænke på hvad du går glip af."

Vincent Hendricks forklarer, at det bliver en sætning i familien – "ja, hvad med dig", som et signal om, at man skal kunne give plads for andre og dermed bidrage til et fællesskab uden at forvente at få noget igen.

Jeg synes, at jeres årgang i flere situationer har magtet at kunne tænke på andre og være tolerante og sætte fællesskabet før jeres egne behov. F.eks. var der en fællesskabsstemning, da vi afviklede MSG-løbet, hvor I bakkede hinanden op og heppede på klassekammerater og kammerater i andre klasser. Ingen forlod løbsområdet før alle var kommet i mål – det var en stor oplevelse at se jer kæmpe og glæde jer på vegne af hinandens sejre. Lige fra elever med de hurtigste tider til elever, som aldrig havde forestillet sig at kunne gennemføre 5 km løb, men stadig gjorde det.

Vincent Hendricks andet eksempel er hans gode ven Bjarne som er en inkarneret lystfisker, der går op i udstyr og fisketure ved sin hytte i Sverige. I sin iver for at være helt på beatet med udstyr og viden har Bjarne fået kendskab til en app, som viser gode fiskesteder. I app'en kan han følge andre lystfiskeres resultater og interaktion. Her er der specielt en person, som fanger Bjarnes opmærksomhed. Han hedder Håkon og synes at have stor succes på udvalgte fiskesteder. Bjarne beslutter sig for at følge Håkons anvisninger og drager afsted for at blive lige så succesfuld som ham. Det viser sig hurtigt, at Bjarne ikke lykkedes med at fange ørreder i samme omfang som Håkon skriver han gør. Den ellers rare og omgængelig Bjarne rammes af følelsen hvad med mig? Han har samme udstyr som Håkon, han er de samme steder og nu knækker hans line også. Bjarne gribes af en uretfærdighedsfølelse og tankerne buldrer af sted – hvad med mig og hvem kan være ansvarlig for denne fejlslagne fisketur?

Ifølge Vincent Hendricks bruger Bjarne udelukkelsesmetoden og regner sig frem til, at det ikke er hans ansvar. Bjarnes rammes af den konstante sammenligning og sidestilling med andre som han forestiller sig at være lige med. App'en gør at Bjarne hele tiden kan sammenligne sig med andre, og ifølge Vincent Hendricks er det netop det, som de sociale platforme gør ved os og vores behov for lighed, social anerkendelse og sammenlignelighed. Og det er særligt det, som stimulerer "hvad med mig" i et bekymrende omfang.

Vi kender nok alle sammen til, at noget føles uretfærdigt: kollegaen fik lønforhøjelse, kammeraten blev valgt til rundbold og veninden fik 7 for biologirapporten, mens jeg ikke fik lønforhøjelse, blev valgt til rundbold eller fik 7, selvom jeg er lige så dygtig som dem. Virkeligheden lever ikke altid op til vores forventninger, og det er et vilkår, at "hvad med mig"-følelsen dukker op.

Men det er reaktionen på følelsen, der kendetegner, hvem man er. Gennem jeres 3 år på MSG er I blevet bevidste om, hvordan I kan se på egen indsats og faglige niveau og kan rumme, at der står forskellige karakterer på eksamensbeviset. Helt uden at det forstyrrer fællesskabet – og det er sejt gået.

Hannah Arendts pointe om, at "al undervisning går ud på at få eleverne til at elske verden i en sådan grad, at de også vil tage ansvar for den," er den del af skolens identitet. Den forudsætter nemlig, at fremtiden afhænger af et klasseværelsesfællesskab. Fagene i stx-uddannelsen har givet jer indsigt i, hvad det betyder at kende til andre menneskers levevilkår og kulturer, for at kunne forstå hvad der foregår i verden, og hvordan man kan bidrage til lokale, nationale og globale fællesskaber. Dette kræver åbenhed og respekt, og I har gentagne gange er bevist om at følelser som "hvad med mig" kan tøjles, når vi passer på hinanden og verdenen.

Jeg vil slutte med digt som Tove Ditlevsen rent faktisk har skrevet, nemlig "Børn" fra digtsamlingen "Det runde værelse" udgivet første gang i 1973. Det er et af mine yndlingsdigte, og det viser hvor vigtigt det er at hvile i sig selv sammen med andre. I er alle individer, men fald ikke i fælden, hvor individualiseringen og "hvad med mig"-tankegangen overtager. Udnyt i stedet jeres forskelligheder til at bidrage til fællesskabet med andre måder at tænke og være på. Søg ikke efter de fællesskaber, der kræver perfekt beskårede træer; søg efter dem, som rummer vilde buske med sjældne blomster.

Mit hjerte elsker alle de umuligste børn,
de som ingen holder af og ingen kan forstå.
Lyvebørn og stjælebørn og løftebryderbørn,
de børn som alle voksne folk er meget vrede på.

Mit hjerte ynder ikke disse pyntehavebørn,
der står i bed og intet ved om synd og bittert savn.
De børn som voksne holder af og klipper pænt i form,
og som med ren samvittighed tør nævne Gud ved navn.

Den kender mest til kærlighed, som aldrig mødte den.
Om dyden ved den lastefulde mere end nogen tror.

Mit hjerte hader pæne voksnes hækkklippesaks.
Det er på vilde buske verdens sjældne blomster gror.

Hermed dimitterer jeg årgang 2023 fra MSG Ringsted.

Lene Eilertsen, 24. juni 2023